

Stanisława Janicka

Arbeitskommando 936 R w Landsbergu nad Wartą

Nadwarciański Rocznik Historyczno-Archiwalny nr 9, 217-229

2002

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

NADWARCIAŃSKI ROCZNIK
HISTORYCZNO-ARCHIWALNY
NR 9/2002

Stanisława Janicka
Gorzów

Arbeitskommando 936 R w Landsbergu nad Wartą*

Na terenie obecnego województwa lubuskiego w latach 1940-1945 istniało kilka obozów jeńcieckich. Pierwszymi jeńcami jacy się tu znaleźli w latach II wojny światowej, byli Polacy. W miarę rozwijania się działań wojennych przybywali na te tereny jeńcy innych narodowości: Francuzi, Belgowie, Anglicy, Jugosłowianie, internowani Włosi, najliczniej jednak żołnierze armii radzieckiej.

Ciężki los spotykał wszystkich jeńców wojennych w hitlerowskich Niemczech. Najgorsze położenie było jednak jeńców radzieckich, bowiem, jak czytamy w rozkazie Wehrmachtu z 23 grudnia 1941 roku, *z powodu tego, iż Związek Radziecki nie jest wśród państw, które 27 lipca 1929 roku w Genewie podpisały międzynarodową umowę dotyczącą jeńców wojennych, nie należy się więc jeńcom radzieckim opieka i dobra, jakie należą się zgodnie z tą umową jeńcom państw członkowskich*¹. Nie mogli oni liczyć również na pomoc Czerwonego Krzyża, gdyż ZSRR nie był członkiem tej instytucji.

Jak wynika z zachowanych w aktach miasta Gorzowa rozkazów naczelnego dowództwa wojsk lądowych Wehrmachtu², jak i cywilnych organów naczelnych Rzeszy³, najsurowsze przepisy dotyczyły jeńców radzieckich. Przydzielano im najniższe racje żywnościowe, a za niesubordynację wymierzano surowsze kary.

Przepisy te jednak stopiono łągodzono, bowiem, jak pisał przed czterdziestu laty Wiktor Lemiesz: *Wobec masowego wymierania jeńców i zarysowującego się równocześnie braku rąk do pracy zaczęto przechodzić od szybkiego*

* Na temat tego obozu zob. także: W. L e m i e s z, *Jeńcy wojenni i robotnicy przymusowi w Gorzowie*, w: *Gorzów Wielkopolski. Przeszłość i teraźniejszość*, pod red. J. W ą s i c k i e g o, Poznań 1964, s. 112 n. (red.)

¹ Archiwum Państwowe Oddział w Gorzowie [dalej: APG], Akta miasta Gorzowa [dalej: AMG], sygn. 7882 s. 21.

² Oberkommando des Heeres (OKH) oraz Oberkommando der Wehrmacht (OKW). OKH zajmowało się jeńcami na terenach objętych działaniami wojennymi, zaś OKW w głębi kraju.

³ Der Reichsminister für Ernährung und Landwirtschaft (Minister do Spraw Wyżywienia i Rolnictwa Rzeszy).

zagładzania na śmierć do bardziej „racjonalnej” polityki, podniesiono im nieznacznie racje żywnościowe przy jednoczesnym maksymalnym ich eksploataowaniu⁴.

Już w 1940 roku jeńcom polskim ogłoszono możliwość podjęcia pracy na terenie Niemiec w charakterze robotników, ale nie wszyscy z tego skorzystali. Z czasem dano tę możliwość jeńcom innych narodowości. Nie dotyczyło to jednak jeńców radzieckich. Ci nadal przebywali w stalagach, z których byli dowożeni do pracy na terenie różnych miast. W ten sposób powstał obóz w Landsbergu pod nazwą „ARBEITSKOMMANDO 936 R” przy Küstrinerstrasse 30 (część obecnej ul. Sikorskiego). Landsberg otrzymał przydział 100 jeńców. Do obozów pracy wybierano ze stalagów silniejszych fizycznie mężczyzn, słabsi pozostawali na miejscu, wykonując prace na terenie stalagu, często do rychłej śmierci z wycieńczenia i niedożywienia.

W związku z przebywaniem w mieście w czasie II wojny światowej Arbeitskommando i innych obozów jenieckich jak też obozów pracy przymusowej cywilów z krajów podbitych, w aktach miasta Gorzowa zachowały się instrukcje, jak należy budować obozy jenieckie, jak je zabezpieczać, jak powinny być wyposażone wewnątrz, jak należy postępować, aby zmusić jeńców do wydajnej pracy itp. Przepisy te dotyczyły wszystkich obozów jenieckich i pracy przymusowej w Rzeszy. Zagadnienie to było już wielokrotnie tematem poważnych prac naukowych. Tu ograniczę się jedynie do zawartych w aktach informacjach o istnieniu i funkcjonowaniu Arbeitskommando 936 R w Landsbergu.

Z jednego z zachowanych pism wynika, iż zgodnie z ustaleniami wojskowych i cywilnych władz naczelnych Rzeszy jeńcy radziecy w Landsbergu są specjalnie przeznaczeni do pracy przy za i wyładunku wagonów kolejowych, dlatego też obóz został usytuowany w pobliżu dworca kolejowego. Koszty utrzymania obozu ponosiło państwo, choć początkowo również władze samorządowe⁵.

Posesja przy Küstrinerstrasse 30 należała w owym czasie do kupca Maxa Gurau, który zajmował się skupowaniem surowców wtórnych, także kości zwierząt ubojowych i szczeciny⁶. Działka ta przylegała do posesji kolei państwowych i zlokalizowana była tuż przy torach. Na tej właśnie posesji wybudowano szopy dla jeńców radzieckich. Prace rozpoczęto 14 lipca 1942 roku i choć planowano je ukończyć w przeciągu dwóch tygodni, to jednak znacznie się one przedłużyły. Jak wynika z dokumentacji budowlanej obozu, były to dwie szopy (jedna dwupoziomowa i jedna

⁴ W. L e m i e s z, *O pracy niewolniczej na Ziemi Lubuskiej w latach II wojny światowej*, Poznań 1962, s. 46.

⁵ APC, AMG, sygn. 7875 s. 16 i 55.

⁶ Tamże, sygn. 13.302.

parterowa), w których wydzielono izby dziennego pobytu, izby sypialne, kuchnię oraz pralnię. W sumie cztery izby. W każdym pomieszczeniu znajdował się w kącie piecyk żelazny do ogrzewania. W dniu 31 lipca 1942 roku w obozowej kuchni umieszczono trzy kotły, jeden 150-litrowy, jeden 125-litrowy oraz jeden 75-litrowy. Ten ostatni w pralni. Na planie sytuacyjnym nie nakreślono dokładnie ogrodzenia ani nie zaznaczono wież wartowniczych, czego wymagały zachowane w aktach przepisy, z pewnością jednak takowe istniały⁷.

Pierwsza grupa jeńców radzieckich ze stalagu w Alt Drewitz (Stare Drzewice koło Kostrzyna) przybyła do pracy w Arbeitskommando 936 R w Landsbergu 23 lipca 1942 roku. Niestety obóz nie był jeszcze gotowy do przyjęcia jeńców. W związku z powyższym umieszczono ich w tutejszym więzieniu⁸. Mieli w nim przebywać kilka tygodni. Do obozu na Küstrinerstrasse trafili dopiero 2 września po interwencjach władz Stalagu w Alt Drewitz, które podkreślały, iż jeńcy wojenni nie powinni przybywać w więzieniu i jeśli tam pozostaną nadal, to zostaną stamtąd zabrani z powrotem do Stalagu. W tej sytuacji jeńcy zostali wyekspediowani do obozu, który nie został jeszcze całkowicie wykończony. Jak wynika z raportu skierowanego do nadburmistrza miasta jeńcy, leżeli na gołej ziemi⁹. W piśmie zaznaczono, że jeśliby zjawiała się komisja ze Stalagu w Alt Drewitz, z pewnością jeszcze dziś zabrano by ich z powrotem. Było to spowodowane tym, iż jeńcy jako tania siła robocza byli w owym czasie bardzo poszukiwani do ciężkich prac, za które robotnikom niemieckim należało płacić znacznie wyższe stawki godzinowe.

W sprawie wykończenia, urządzenia obozu i wyposażenia go w niezbędny sprzęt zwrócono się do miejscowego Urzędu Skarbowego, który odstąpił za opłatą część sprzętów zarekwirowanych tutejszym Żydom¹⁰. Zgodnie z przepisami każdy jeńiec miał otrzymać miejsce do spania 1,90 x 0,75 m¹¹, siennik, poduszkę, 2 koce, miejsce do siedzenia, miejsce przy stole. Na każdych czterech jeńców 1 miska do mycia, dla każdego 1 ręcznik¹².

Pomieszczenia dla strażników miały się wyróżniać tym, iż miały być

⁷ Według tych danych obóz winien być otoczony podwójnym płotem z drutów kolczastych, który winien mieć 2,5 m wysokości. Okna powinny być okratowane, zaopatrzone w okiennice, zabezpieczone z zewnątrz żelaznymi zasuwami. W zewnętrzne zasuwki zaopatrzone winny być również drzwi. Ilość wież wartowniczych zależała od wielkości obozu. Zob. APG, AMG, sygn. 7872 s. 32.

⁸ APG, AMG, sygn. 7875 s. 6.

⁹ Tamże, s. 48.

¹⁰ Tamże, s. 54.

¹¹ Prycze jedna nad drugą, 30 cm od podłogi.

¹² APG, AMG, sygn. 7875 s. 55. Kocę, ręczniki, sienniki starano się uzyskać w najgorszym gatunku. Senniki napelniano plewami.

wyposażone w bieliznę pościelową i wełniane koce. I tym razem ze względu na trudności w uzyskaniu sienników i poduszek skierowano znów pismo do Urzędu Skarbowego o odstąpienie tych rzeczy z mienia zarekwirowanego Żydom.

Gdy 65 jeńców trafiło do niewykończonego obozu, wysłano pismo do pobliskiej pralni przy ul. Kostrzyńskiej 113, aby wyprać odzież, gdyż jeńcy nie mają jeszcze warunków do prania w obozie. Podobne pismo wysłano do fryzjera w sprawie strzyżenia. Dla utrzymania czystości przydzielono im na dwa miesiące: 1 kawałek mydła na 1 osobę, 1 kawałek mydła do golenia na 4 osoby, 1 proszek do prania (250 g) na 1 osobę, 1 dodatkowy środek piorący¹³.

Przydział tygodniowy żywności wyglądał następująco (na 1 osobę): chleb (mieszanka: śrut żytni 72%, wysłodki buraczane 28%) – 2600 g; mięso – 250 g; tłuszczu (margaryna) 130 g; chude mleko – 2,5 l; cukier – 70 g; ziemniaki – 3000 g; brukiew – 16500 g; warzywa (zależnie od pory roku) – 1125 g; kiszona kapusta – 275 g; namiastka herbaty – 14 g; sól – 175 g¹⁴.

W aktach obozu w Landsbergu wymienia się takie artykuły żywnościowe przeznaczone na posiłki dla jeńców: mąka żytnia razowa, wysłodki buraczane (z tego pieczono chleb), proso, cukier, margaryna, buraki czerwone lub marchew, kiszona kapusta, mięso z taniej jatki, kartofle, cebula, warzywa. I tak dla przykładu według jadłospisu z lipca 1942 r. podano jeńcom: rano (śniadanie) – całodzienny przydział chleba 37 dkg z kawą zbożową lub namiastką herbaty. Obiad: papka warzywna (Gemüsebreie) i dzienna porcja mięsa (3,57 dkg na osobę). Kolacja: papka warzywna¹⁵.

W listopadzie 1943 roku przydział żywności został zwiększony i tak każdy jeńiec otrzymywał codziennie: mąkę żytnią 294,64 g (ciężko pracujący dodatkowo 107,14 g); mięso z jatki 28,57 g (ciężko pracujący dodatkowo 28,57 g); margaryna 18,57 g (ciężko pracujący 10,00g); produkty spożywcze przemysłowe 21,43 g; cukier 15,71 g; warzywa 142,86 g; ziemniaki 1 kg. W raporcie do Nadburmistrza miasta Landsberga podkreślano, iż jeńcy są zadowoleni z obecnie otrzymywanych posiłków i na pytanie Wachmanna rzekli: „ESSEN GUT”. Wypowiedź tę odnotowano 26 listopada 1943 roku¹⁶.

Należy dodać, że już wcześniej, bo od 15 października 1942 roku w pismach była mowa o tym, iż za wydajną pracę jeńcom należy przydzie-

¹³ Tamże, s. 239.

¹⁴ Tamże, sygn. 7882 s. 21.

¹⁵ Tamże, sygn. 7876 s. 14.

¹⁶ Tamże, s. 152, 153, 154.

łać po 2 papierosy dziennie. Miał być to również czynnik mobilizujący do zwiększania wydajności pracy jeńców. Jednocześnie wskazywano, iż nie należy przekraczać liczby 40 sztuk papierosów miesięcznie na jednego jeńca¹⁷.

26 lipca 1944 roku racje żywnościowe zostały zrównane wszystkim jeńcom, co przyczyniło się do polepszenia losu jeńców radzieckich. Trzeba zaznaczyć, iż robotnicy przymusowi ze Związku Radzieckiego w sprawach wyżywienia podlegali przepisom odnoszącym się do sowieckich jeńców wojennych. W aktach zachowały się pisma, z których wynika, iż 23 lipca 1942 roku miał miejsce bunt ukraińskich robotnic w fabryce Maxa Bahra. List skierowany do dyrektora fabryki podpisało 112 kobiet. Prosiły one o przyznanie im takich samych racji żywnościowych, jakie otrzymywały pracujące z nimi Polki. Dyrektor zakładu zwrócił się w tej sprawie do Urzędu Wyżywienia w Landsbergu, popierając prośbę robotnic ukraińskich. Zaznaczył przy tym, iż robotnice ukraińskie dobrze pracują, częstokroć lepiej od Polek i że jego zdaniem powinny otrzymać identyczne przydziały żywności.

Ukraińki skarżyły się, iż były zamykane jak więźniarki pod kluczem, a przecież nie były jeńcami wojennymi. Przyjechały do pracy do Niemiec dobrowolnie, żeby pomagać Niemcom pokonać bolszewików. Gazety ukraińskie pisały, iż będą miały w Niemczech te same prawa co mają obywatele Niemiec i tą samą żywność, dlatego też tu przyjechały, a teraz okazało się to wszystko nieprawdą¹⁸. Czy ich warunki się poprawiły? W aktach brak na ten temat informacji.

Jak już wspomniano, jeńcy radzieccy przybyli do Arbeitskommando 936 R z przeznaczeniem na za- i rozładunek wagonów kolejowych. Jak wynika z zachowanych rachunków i rozliczeń za dojazdy, pracowali oni również w lasach Brzozowca, Kłodawy, Glinika (tu jednak grupa 20-osobowa przybyła wprost z Alt Drewitz i przebywała w opuszczonym domu poza wsią już od 1941 roku, a więc przed powstaniem obozu w Landsbergu przy Küstrinerstrasse). O dobrej pracy wykonanej przez jeńców z landsberskiego obozu jest mowa w piśmie z dnia 1 sierpnia 1944 roku, które zawiera podziękowanie za pomoc przy budowie w Eglofstein, gdzie przez 4 tygodnie radzieccy jeńcy z Landsberga pracowali na terenie dóbr należących do Marine Oberbauamt w Berlinie. Instytucja ta zapłaciła 1,55 marki za dzień pracy każdego jeńca.

Jak wynika z informacji podanych przez Wiktora Lemiesza, jeńcy radzieccy na terenie miasta Landsberga pracowali również w IG Farben, jak również w związanej z tą fabryką budowie w Krzystkowicach, gdzie

¹⁷ Tamże, s. 80 (Machorka-Zigaretten).

¹⁸ Tamże, sygn. 7879 s. 155.

powstawał kombinat chemiczny¹⁹. W aktach Arbeitskommando 936 R nie znajdują się żadne wzmianki na ten temat, można więc wnioskować, że tam pracowali i skoszarowani byli jeńcy, którzy przybyli bezpośrednio ze stalagów, z pominięciem obozu przy Küstrinerstrasse.

Do prac przy zamykaniu ulic w mieście, porządkowaniu parków, pracy w rzeźni miejskiej zatrudniono raczej jeńców francuskich, których obóz znajdował się przy Adolf-Hitler-Strasse 44 (obecnie: Kosynierów Gdyńskich), lub cywilnych robotników przymusowych. Do pracy w parkach zalecano zatrudniać całe rodziny z dziećmi, które również tam znalazłyby pracę odpowiednią do wieku.

Przy zatrudnianiu jeńców radzieckich podkreślano, że oni muszą być w zwartych grupach co najmniej 20 osób pod nadzorem 2 strażników.

Liczba strażników w Arbeitskommando 936 R wynosiła, zależnie od liczby jeńców, od 5 do 13 osób, w tym podoficer, ponadto naczelnik obozu podpisujący się nieczytelnie pod określeniem swego stanowiska „Stadtrat”²⁰. Do niego należał nadzór ogólny nad obozem i on zajmował się administracją. Ponadto była jeszcze pani prowadząca rachunki i rozliczenia za prace jeńców, za ich utrzymanie i opłaty czynszowe i telefoniczne. Biuro obozu znajdowało się prawdopodobnie przy pobliskiej ulicy Garbary 5/6, bo tak zaadresowano kilka pism do podoficera obozu.

Wszelka korespondencja informująca o sprawach najpierw budowy, potem zaopatrzenia, wykonywanej pracy, potrzeb sanitarnych itp. kierowana była do nadburmistrza miasta. W jednym z takich raportów głównodowodzący, wymieniony wcześniej jako radny miejski, skarżył się nadburmistrzowi, że podoficer obozu Kleinschmidt bez jego wiedzy odważył się skierować pismo do przedsiębiorstw handlowych w Landsbergu z prośbą o przeznaczenie miesięcznej kwoty na polepszenie warunków bytowych jeńców radzieckich. Niektóre firmy zadeklarowały się płacić miesięcznie po kilka lub kilkanaście marek. Zostało mu to bardzo surowo zakazane. Obóz jest pod ogólnym nadzorem komendanta i nie życzył on sobie takich wyskoków.

Ponadto podkreślał, iż jego zdaniem obóz był prowadzony bez zarzutu, co zresztą uznała odwiedzająca go komisja, która stwierdziła, że jeńcy radzieccy jedzą tak jak wszyscy inni jeńcy, a ciężko pracujący dostawali dodatkowe porcje²¹.

¹⁹ W. I. c m i e s z, *O pracy niewolniczej...*, s. 33.

²⁰ Strażnicy rekrutowani byli z miejscowych zakładów pracy. Dostawali wynagrodzenie za pracę w obozie.

²¹ APG, AMG, sygn. 7879 s. 25, 30.

Liczba jeńców w obozie, o którym mowa, zbliżona była zazwyczaj do 100 osób. W pierwszym dniu przybyło ich 65, w ostatnim zapisie figuruje 87 (16 stycznia 1945)²². Górna granica było to 150 osób.

W aktach miasta Gorzowa zachowały się listy jeńców radzieckich przebywających w Arbeitskommando 936 R. Do obozu tego przywieziono ich ze stałagów: Neubrandenburg III A; Fürstenberg III B; Alt Drewitz III C i Berlin-Steglitz III D²³. Obozy jenieckie na terenie Rzeszy oznaczone były numerami rzymskimi identycznymi ze znakami liczbowymi danego okręgu wojskowego oraz dużą literą alfabetu²⁴.

Każdy z jeńców posiadał swój numer, z list można było się zorientować, jak liczne były stałagi, gdyż numery ewidencyjne przekraczały liczbę 200 000. Widniały daty na spisach, najwcześniejsza 18 IX 1942, ostatnia 10 IX 1944 r.

Imiona i nazwiska jeńców spisywane były fonetycznie zawierały więc liczne błędy, ale w większości brzmiały prawidłowo. Aby uniknąć dalszych błędów, pozostawiano ich pisownię jaka występowała w zachowanym oryginale. Razić mogła pisownia właściwa dla języka niemieckiego: sch = sz; x = ks; ü = iu, ju; tsch = cz; czasem l = ł; s = z; z = c; dowolnie również używano liter: i, j.

Na poszczególnych listach nazwiska powtarzały się, gdyż jeńcy po wykonaniu określonych prac wracali do swoich obozów, z których następnym razem mogli trafić do innych miejscowości, często jednak wracali tu z powrotem, dlatego w załączonym zestawieniu nazwisk każdego jeńca zapisywano jeden raz co dało w sumie 212 osób, które w latach 1942-1945 były zatrudnione w Landsbergu przy ul. Kostrzyńskiej 30 w Arbeitskommando 936 R. W poniższych spisach obok nazwiska znajduje się numer jeńca.

²² Tamże, ostatnia karta w teczce.

²³ Tamże, s. 35

²⁴ W. I. e m i e s z, *Praca przymusowa jeńców wojennych w latach II wojny światowej*, Zielona Góra 1969, s. 31.

1. Jeńcy ze stalagu III A w Neubrandenburg.

1. Alferow Grigori	44.641
2. Aninnian Wasili	131.992
3. Antonow Alexander	46.807
4. Antonowitsch Iwan	46.375
5. Astachow Timofei	44.756
6. Asworow Stepan	44.709
7. Babenno Sergei	131.986
8. Babkin Iwan	47.160
9. Basanian Matwei	131.995
10. Beljajew Iwan	44.608
11. Beljakow Peter	18.074
12. Bessnow Gregori	44.609
13. Bisaliew Fedor	102.088
14. Bondazew Andrei	46.706
15. Bykow Alexander	44.495
16. Dawidow Alexander	47.126
17. Dennisow Nikolai	45.018
18. Dmitroff Jakow	131.988
19. Dolgulew Wladimir	131.989
20. Gorschkow	131.481
21. Graki Pjotr	45.224
22. Granin Sergei	131.983
23. Grebentschinow Grigori	47.081
24. Jeremejew Sergei	44.523
25. Jewozkow Grigori	44.547
26. Jewsejew Michael	44.643
27. Jewtin Nikolay	44.516
28. Kalisch (Balisch) Arbaxi	131.984
29. Kalita Pjotr	44.531
30. Klionow Wladimir	44.466
31. Koltnow Mitrofan	44.482
32. Koroljow Alexander	17.538
33. Korsch Iwan	48.242
34. Kosatschenko Iwan	46.256
35. Krasnosselskich Iwan	46.793
36. Kudriaschow Nikolai	44.801
37. Ledenow Iwan	48.695
38. Lewin Jewgeni	46.732
39. Liubych Mark	44.574

40. Lugowoj Wasili	44.612
41. Lyntoi Wassili	44.526
42. Makeitschenko Anatoli	17.510
43. Malikow Nikolai	44.776
44. Manointschud Radion	131.991
45. Matjewow Nikolai	44.679
46. Michailow Michail	48.072
47. Mosgowoi Nikolai	44.754
48. Nogin Mefodi	44.714
49. Nossow Alexander	44.706
50. Nowikow Andrei	44.522
51. Oliwiskon Alexi	131.985
52. Orlow Alexander	44.416
53. Petuchow Sergei	44.652
54. Pidko Jefim	46.577
55. Plaskin Alexander	101.264
56. Prilmak Alexander	44.555
57. Prozenko Andrei	46.387
58. Pusyrow Wladimir	132.080
59. Rjabokow Artjem	46.374
60. Rjabow Iwan	131.987
61. Saposchnikow Fiodor	44.672
62. Sartschemis Jainow	95791
63. Sawarnehitt Gennadi	46.721
64. Sawenko Peter	131.997
65. Schjagkow Walentin	44.675
66. Semenzow Tichon	44.737
67. Semiriad Iwan	46.437
68. Seroschtan Feodosi	46.679
69. Serych Grigori	131.998
70. Silin Georgi	44.465
71. Sissin Iwan	44.460
72. Smirnow Iwan	131.978
73. Sozenko Iwan	46.398
74. Tarakno Michail	131.990
75. Terkun Ilja	47.218
76. Tomossow Gerasin	47.172
77. Tschurkin Dimitri	47.091
78. Urusow Iwan	44.515
79. Wamow Michail	131.994
80. Welikanow Efim	131.996

81. Werschoschapow Andrei	44.611
82. Wysypkow Gregori	46.766
83. Zissapj Peter	44.440

2. Jeńcy ze stalagu III B Fürstenberg koło Frankfurtu nad Odrą

1. Bitjanow Stepan	202.430
2. Charitonow Timofei	202.052
3. Dmitrow Roman	68.959
4. Eremenko Wassily	202.355
5. Leontjew Ksenofont	202.782
6. Malnik Josip	202.858
7. Nekrilow Stepan	202.367
8. Petrow Ignatij	202.506
9. Resnitschenko Michael	202.009
10. Serdück Iwan	202.397
11. Tschernischow Perfim	69.209

3. Jeńcy ze stalagu III C w Starych Drzewicach (Alt Drewitz) pod Kostrzynem

1. Agafonow Pawel	13.557
2. Belokopitow Kosma	14.763
3. Belokorowoji Lukjan	14.564
4. Bolotenko Fedor	14.973
5. Botschariew Prokofi	27.629
6. Browkow Stepan	28.444
7. Delow Iwan	14.842
8. Dolgich Iwan	14.760
9. Fatin Egor	14.587
10. Gosyew Iwan	27.702
11. Gserota Jegor	14.923
12. Isosimow Wasil	14.785
13. Iwlew Ilia	14.578
14. Jakowlew Wladimir	14.522
15. Jumitsch Michail	14.705
16. Klimenko Egor	28.864
17. Kontschorenko Nikolai	27.724
18. Koroliow Alexander	17.538
19. Kretschischkin Timofei	14.966
20. Krilow Gregori	14.746

21. Kroworotow Iwan	14.672
22. Kulkow Nikolai	14.865
23. Kurnakow Egor	14.815
24. Lewtschenko Iwan	14.879
25. Litwinenko Peter	14.656
26. Matwejew Sergei	14.757
27. Melnikow Nikolai	18.062
28. Meschewikin Alexei	14.652
29. Mesenzow Wasili	17.505
30. Mitenko Wasili	14.918
31. Moscharow Timofei	18.040
32. Nesterow Sergei	14.765
33. Peskun Wasili	18.174
34. Prakotschew Wasili	28.013
35. Priatka Fedor	28.007
36. Rabitskow Peter	14.967
37. Ritzkow Wasili	14.799
38. Rohosin Sergei	18.114
39. Saitschenko Paul	27.440
40. Scharikow Fedor	27.418
41. Schwedunow Andrei	14.985
42. Semenow Wasili	14.968
43. Siridenko Pawel	14.728
44. Sokolenko Peter	14.753
45. Sudarkin Simien	14.661
46. Telnich Trofim	28.141
47. Terestschenko Efim	14.727
48. Truchatschow Alexei	14.662
49. Urbanowski Nikolai	27.427
50. Ustinow Nikolai	14.735
51. Wasin Gregori	18.196
52. Wasselenko Stepan	20.977
53. Zikin Wasili	14.752

4. Jeńcy ze stalagu III D Berlin-Steglitz.

1. Alexandrow Dimitri	14.329
2. Alexandrow Egor	14.322
3. Artamanoff Wasili	14.352
4. Bagrełow Jegim	14.323
5. Baranow Miron	14.344

6. Benjakin Peter	14.298
7. Chochloff Wasili	14.317
8. Demianow Egor	14.330
9. Denjakow Piotr	14.334
10. Dudkin Nikolai	14.336
11. Dunin Michail	14.324
12. Dupikow Nikolai	14.364
13. Elin Efin	14.316
14. Gaiworonski Iwan	14.363
15. Galat Wasili	14.321
16. Godowikow Sergei	14.305
17. Gowirschin Egnot	14.384
18. Gretsckin Wasili	14.371
19. Herasimow Nikolai	14.306
20. Htuhenko Grigori	14.397
21. Iwanow Wasili	14.388
22. Jakowlew Sergei	14.337
23. Ingwinenko Fedor	14.377
24. Kartapalow Iwan	14.340
25. Kaschkopejew Iwan	14.310
26. Kondratjew F.	14.392
27. Kossinoff Andrei	14.382
28. Krjutschkow Daniel	14.299
29. Kusnerow Michail	14.389
30. Ladiga Wasili	14.341
31. Lukyuntschikow J.	14.394
32. Machanow Sergei	14.339
33. Matschaloff Sachki	14.378
34. Meshanoff Michail	14.302
35. Molodzoff Iwan	14.395
36. Nagin Iwan	14.325
37. Oleseksinko Peter	14.350
38. Orosijonikow W.	14.367
39. Padguroff Filep	14.372
40. Panin Sergei	14.328
41. Pelich Jakow	14.300
42. Pinkow Sergei	14.379
43. Poschitniw Paweł	14.373
44. Prudskow Fedor	14.390
45. Romanenko Iwan	14.362
46. Roshenko Alexi	14.359

47. Safonow Michail	14.342
48. Saizew Iwan	14.331
49. Salawijew Iwan	14.387
50. Sawliński Kosma	14.320
51. Scharap Nikolai	14.312
52. Schuwajew Maksim	14.326
53. Semitschoff Iwan	14.335
54. Semulzaloff Piotr	14.399
55. Sheskin Iwan	14.333
56. Solowgarenko F.	14.400
57. Sregeory Michail	14.383
58. Strelzoff Alex	14.315
59. Tkatschenko Iwan	14.380
60. Tschykanow Wasili	14.385
61. Wakulin Iwan	14.332
62. Warabjow Wasili	14.361
63. Wasilenko Gregori	14.311
64. Wasiliew Michail	14.381
65. Wichorjoff Wasili	14.351